

23 юни 2013 г.

ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПРОМЕНИ В ИЗБОРНОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

Настоящото становище очертава принципните предложения на Временните обществени съвети на българите в чужбина относно предстоящите промени в изборното законодателство. Конкретните законодателни текстове, технически детайли и механизми ще бъдат предмет на подробно становище в процеса на работа на Временната парламентарна комисия за изработване на нов изборен кодекс.

1. Утвърждаване на активното избирателно право на българските граждани живеещи извън страната чрез облекчаване на условията за откриване на избирателни секции и подобряване на организацията по гласуването в чужбина, в духа на препоръките на ПАСЕ*,

Относно образуването на избирателни секции :

- премахване на фактичката активна регистрация на избирателите в чужбина за всеки избор, като секции се откриват автоматично във всички населени места, в които на предходни избори са гласували поне 100 избиратели, без изискване на минимален брой предварителни заявления, както и във всички дипломатически и консулски представителства в т.ч. и в градовете с почетни консулства.

- в населените места, в които не са се провеждали избори или са гласували по-малко от 100 избиратели, секции да се откриват при 40 избиратели заявили желание за това.

- облекчено откриване на втора и следващи секции в градовете, в които на предходни избори са гласували над 500 души.

- възможност секции да се откриват и в други случаи, по преценка на ръководителите на задграничните представителства

За оценка на необходимия брой избирателни секции по държави, трябва да се използва информацията от Национална база данни "Население", поддържана от ГД ГРАО, за броя български граждани с деклариран настоящ адрес в чужбина по държави (общо около 615 000), така че да се подобри географското покритие с избирателни секции и увеличи съществено възможността за упражняване на активното избирателно право.

* Ограничената мисия наблюдатели от ПАСЕ на президентските избори през октомври 2011 формулира следната препоръка към България по отношение гласуването в чужбина : " 57. *Arrangements for out-of-country voting should also be significantly improved to ensure genuinely universal suffrage.* "

Превод на български : " 57. *Редът и условията за гласуване в чужбина трябва съществено да се подобрят за да гарантират наистина всеобщо избирателно право.* "

Вж. <http://assembly.coe.int/Main.asp?link=/Documents/WorkingDocs/Doc11/EDOC12796.htm>

ВРЕМЕННИ ОБЩЕСТВЕНИ СЪВЕТИ НА БЪЛГАРИТЕ В ЧУЖБИНА

Процедурата по подаване на заявления за гласуване извън страната да бъде изчистена от ненужните административни и технически спънки като бъде съобразена с целта на закона и характера на този подготвителен етап от изборния процес, а именно организационно указание към изборната администрация къде да образува избирателни секции за удобство на българските избиратели извън страната.

При подаване на заявления по интернет, изискваните в он-лайн формуляра лични данни да не надхвърлят необходимото за постигане на целта на закона.

Събирането и подаването на заявления в т.ч. и по писмо да отчита житейската практика - този процес така или иначе се организира от българските дружества по места, инициативни комитети и активни граждани.

Избирателите подали заявления за гласуване извън страната да не се включват в забранителния списък, лишаваш ги от право да гласуват, ако междуременно се завърнат в страната (вж. духа на Решение №12 на Конституционния съд по к. дело №11/2011г.).

Организацията на изборите извън дипломатическите и консулски представителства да се осъществява в тясно сътрудничество с българските дружества и неправителствени организации по места. Те съдействат както за набирането на заявления за откриване на избирателни секции в дадено населено място, така и осигуряват, напълно безплатно, логистична подкрепа по организацията на изборите - връзка с местната администрация, наемане на зала, осигуряване на задължителната за някои държави застраховка гражданска отговорност, изборна техника (урна, тъмна стаичка, скенер, мобилен интернет...) и т.н.

Това фактическо положение трябва да намери отражение в изборното законодателство:

- ръководителите на дипломатическите представителства да се обръщат за съдействие към тях незабавно след насрочване на датата на изборите.

- при отсъствие на предложения за членове на СИК от политическите партии, избирателни комисиите да се назначават отчитайки предложенията на българските дружества и неправителствени организации по места.

2. Въвеждане на постоянни избирателни списъци за живеещите в чужбина, по държави, въз основа на данните на ГД ГРАО за деклариран **настоящ адрес извън страната.**

Броят на избирателните секции по държави да е най-малко пропорционален на броя български граждани, декларирали настоящ адрес в съответната държава.

Тази мярка не само ще подобри условията за гласуване в чужбина, но ще позволи да се прочистят до известна степен избирателните списъци в страната от т.нар. "фантоми" или "мъртви души", както много мило биват наричани над 1 млн. български граждани живеещи извън страната. Всъщност тези избиратели са включени в избирателните списъци, тъй като според изборното законодателство от последните 20 години списъците се съставят по постоянен адрес, а съгласно Закона за гражданската регистрация, всеки български гражданин има постоянен адрес в страната.

Поради това предлагаме, **избирателните списъци в страната също да са по настоящ адрес.**

За да бъде този механизъм реално работещ, необходимо е да се облекчи процедурата за промяна на настоящия адрес в Закона за гражданската регистрация като

ВРЕМЕННИ ОБЩЕСТВЕНИ СЪВЕТИ НА БЪЛГАРИТЕ В ЧУЖБИНА

се предвиди тя да се извършва дистанционно по Интернет, но при адекватна проверка на самоличността на заявителя (например проверка на съвкупност от лични данни на заявителя като тази използвана на последните избори за он-лайн подаване на заявления за гласуване извън страната - три имена, ЕГН, номер на лична карта, дата и място на издаване, орган на издаване, постоянен адрес по лична карта... чрез моментна он-лайн справка с Национална база данни "Население" на ГД ГРАО; потвърждаване на промяната по смс на мобилен телефон на заявителя и чрез писмо от администрацията).

3. Гарантиране на всеобщото изборително право и повишаване на изборителната активност чрез въвеждане на гласуване по Интернет.

Конкретно, на изборите за Европейски парламент през 2014г. да бъде организирано широко пилотно гласуване по Интернет, в страната и чужбина.

Изразяваме принципни резерви относно **машинното гласуване от терминали** като нетрадиционно за европейската изборна практика, както и в чисто технически аспект - необходимостта от изпращане на терминалите в секциите извън страната неминуемо крие риск да се превърне в бариера за активното изборително право на българите в чужбина.

4. Създаване на пълноценен изборителен район "чужбина", в който да могат да се регистрират кандидатски листи и независими кандидати както в изборителните райони в страната. Този район да има три под-района : Европа, Америка и Океания, Азия и Африка.

По този начин ще бъде **гарантирано равното изборително право на българските граждани извън страната,** които ще могат да изберат пряко народни представители, както сънародниците в страната. Такава е практиката в редица европейски и балкански държави - Франция, Италия, Португалия, Македония, Хърватска и Румъния.

Сегашната ситуация, при която гласовете на българите в чужбина се преливат към гласовете, подадени в страната, обезсмисля вота и обезкуражава българските граждани зад граница, а от друга страна деформира вота на изборителите в страната.

Създаването на изборителен район "чужбина" няма да промени броя депутати на влезлите в парламента партии (при един и същи изборни резултати на национално ниво), а само ще повлияе на разпределението на мандатите по изборни райони, от които ще бъдат излъчени депутатите. Например, партия А вместо да има двама депутата от Бургас, ще има един оттам и втори от район Европа. Партия Б вместо да има трима депутата от Кърджали, ще има двама оттам и един от район Азия. Числеността на техните парламентарни групи обаче остава непроменена спрямо сегашната ситуация.

5. Окрупняване на изборителните райони в страната, така че цената на един депутатски мандат да е приблизително еднаква за всички изборителни райони.

В приложение на настоящото становище е илюстрирана изборителна система, която позволява да се запазят досегашните кандидатски листи по области, традиционни за българската изборна практика от последните 23 години, едновременно с

ВРЕМЕННИ ОБЩЕСТВЕНИ СЪВЕТИ НА БЪЛГАРИТЕ В ЧУЖБИНА

окрупняването на изборителните райони по границите на европейските райони за планиране.

Подкрепяме **преференциалния вот с нисък праг**, но само при положение, че тежестта на един мандат е приблизително еднаква в различните райони т.е. след прерайониране. В противен случай преференциите ще доведат до несъстоятелни политически резултати. Ако на изборите на 12 май 2013г. действаше 5% преференция, депутат от Видин щеше да може да влезе в парламента с 24 преференциални гласа; в София-23 на кандидат-депутат от същата партия щяха да му трябват само 58 преференциални гласа; в Бургас, кандидат от друга партия би станал депутат с 390 преференциални гласа. И т.н.

Тези парадокси на изборната математика ще се засилят особено много, ако прагът за влизане в парламента се свали на 3% или 2% и голям брой малки партии с 5-8 депутата влязат в Народното събрание.

6. Изборната методика за изчисляване и разпределяне на депутатските мандати да бъде подробно разписана в Изборния кодекс, а не да се приема с решение на ЦИК. За това многократно е призовавал Конституционният съд на Република България в решенията си, такива са препоръките на Венецианската комисия.

Броят депутатски мандати за всеки изборен район да се определя пропорционално на населението с настоящ адрес в съответния район (по данни от регистъра на населението), а не според преброяването на Националния статистически институт.

7. Относно Централната изборителна комисия, предлагаме

- да е постоянно действащ орган, чиито членовете нямат друга професионална дейност по време на мандата им с изкл. на дейностите, които са разрешени за народните представители ; изискване най-малко 1/5 от състава да не са юристи.

- към комисията да се сформира Обществен съвет от представители на регистрираните за наблюдатели неправителствени организации;

- в работата на комисията да участват със съвещателен глас представители на всички регистрирани за дадения избор партии;

- изрично посочване в кодекса на възможност за обжалване пред съда на всички актове на ЦИК от широк кръг субекти вкл. и отделния изборител.

- публикуване на стенограмите от заседанията на ЦИК в разумен срок (3 дена в период на избори), без редактиране и премахване на пасажи (каквото се практикува в момента!), незабавно публикуване на видео-записите (архив) от заседанията, на начина на гласуване на всеки член на ЦИК, отсъствията.

8. Условието за регистрация на участниците в изборите - партии и независими кандидати, трябва внимателно да бъдат преценени с оглед постигане на адекватен баланс между, от една страна, необходимия политически плурализъм и отваряне към гражданското общество и от друга, гаранции за сериозност на политическите субекти и прекратяване на злоупотребите с лични данни на изборители.

ВРЕМЕННИ ОБЩЕСТВЕНИ СЪВЕТИ НА БЪЛГАРИТЕ В ЧУЖБИНА

По действащото законодателство, за регистрация на партия е необходимо тя да внесе в ЦИК подписка от най-малко 7000 избиратели. За независим кандидат изискването е 3% от броя избиратели от съответния район, но не повече от 5000. Данните от подписките се проверяват от ГД ГРАО за съответствие на името на лицето с вписаното ЕГН и проверка на избирателните му права. Проверката се извършва след депозирването на подписката в ЦИК или РИК. Участниците в изборния процес нямат възможност да проверят предварително достоверността на подадените подписки. Практиката показва, че при проверката значителен брой записи се оказват нередовни. Сред подписките се оказват малолетни, но и лица лишени от избирателно право. С Изборния кодекс беше въведено за пръв път и изискване да няма дублирани записи с подписка на друга партия. Предвид кратките срокове в предизборния период, често партиите и особено независимите кандидати, чиито подписки след проверката се оказват с недостатъчен брой записи, нямат техническо време, за да ги допълнят и биват заличени от ЦИК/РИК.

Всъщност, **публична тайна е, че от години повечето партии вместо да набират подписи сред симпатизантите си, "пазаруват" масиви данни от три имена и ЕГН**, изтекли от частни фирми, застрахователни компании, фондове от масовата приватизация и т.н. За тази търговия всички партии свенливо мълчат.

И наистина, няма друго обяснение за големия брой невалидни записи, открити при проверката на ГД ГРАО, както и за факта, че повечето от партиите явили се на изборите печелят по-малко гласове отколкото депозираната в ЦИК подписка.

На Избори 2013г. бяха успешно регистрирани 63 партии (няколко други бяха заличени поради недостигащ брой подписи). Според данни публикувани от Института за развитие на публичната среда*, за тяхната регистрация са внесени подписки съдържащи близо 1 млн. записа (точно 976 979). От тях, ГД ГРАО е проверило 671 421 записа. Невалидни се оказват 148 000 т.е. 22% ! Като само записите на лица без избирателни права (под запрещение или излежаващи присъда) са 10 704 (7,2%).

След сформирването на коалиции между някои от партиите и отказването от участие в изборите на други, в крайна сметка пред избирателя се явиха 36 политически субекта. **От явилите се на изборите 36 партии и коалиции, 21 т.е. над 58% получиха няколккратно по-малко гласове отколкото са подписите послужили за регистрацията им !**

Предлагаме :

- **броят на подкрепящите регистрацията на дадена партия да бъде намален от 7000 на 2500**, като подкрепата се декларира директно от избирателя на специално създадена за целта страница на интернет сайта на Централната избирателна комисия. Числото 2500 е съобразено с изискванията на Закона за политическите партии за регистрация на политическа партия (вж. чл. 15 ал. 3 т. 7).

Процедурата трябва да гарантира автентичността на волята на заявителя. Такава процедура беше използвана на последните избори за он-лайн подаване на заявления за гласуване извън страната - заявителят посочва съвкупност от лични данни (вж. т. 2 по-горе), чиято уникална комбинация се проверява за достоверност чрез моментна он-лайн справка в Национална база данни "Население". Заявяването се потвърждава със смс на посочен от заявителя мобилен номер. Броят заявили подкрепа за дадена партия лица се публикува незабавно. Личните данни на подкрепилите дадена партия лица не са

* <http://iped.bg/bg/news-read/news7c>

ВРЕМЕННИ ОБЩЕСТВЕНИ СЪВЕТИ НА БЪЛГАРИТЕ В ЧУЖБИНА

публикуват и не се предоставят на партиите. Това ще гарантира, от една страна, яснота за партиите, които желаят да се регистрират, колко лица към дадена дата са подкрепили тяхната регистрация, от друга, ще прекрати търговията с лични данни и участието в изборите на субекти с нулева обществена подкрепа, но с финансов ресурс за пазаруване на списъци с лични данни.

- **коалиции от партии да се регистрират също с 2500 избиратели** като се върне стария режим на регистрация действал преди приемането на Изборния кодекс - коалициите да се регистрират директно като такива, а не да се налага всички желаещи да сформират коалиция партии да се регистрират първоначално всяка поотделно. Логиката е да се насърчи участието на малките партии, които самостоятелно трудно биха покрили изискванията за регистрация и които така или иначе нямат шанс да влязат самостоятелно в парламента при запазване на 4% бариера. Същевременно, това оздравява предизборната среда и избягва размиването на политическата оферта между неразумно голям брой субекти.

- **независими кандидати да се регистрират при подкрепа от 700 избиратели** вместо 5000, по идентична процедура чрез он-лайн формуляр и проверка на автентичността на избирателите заявили подкрепа.

Чрез института на независимия кандидат, сегашната пропорционална избирателна система дава възможност за мажоритарен избор на качествени непартийни кандидати, при условие че се облекчат изискванията за тяхната регистрация.

9. Отпадане на конституционната забрана граждани с друго освен българско гражданство да бъдат избирани за народни представители.

За Временни Обществени съвети на българите в чужбина ,

Стефан Манов	stephan.manov@gmx.fr
Любомир Гаврилов	lubomir.gavrilov@free.fr
Тася Тасова	tasiatassova@hotmail.com

За контакти в България
Тася Тасова 0887 431 829

Пощенска кореспонденция
29, rue Desprez
31400 Toulouse
FRANCE

ВРЕМЕННИ ОБЩЕСТВЕНИ СЪВЕТИ НА БЪЛГАРИТЕ В ЧУЖБИНА

П Р И Л О Ж Е Н И Е

Избирателна система "8/32" : илюстративна математическа симулация с резултатите от Избори 2009г.

Проф. д-р Любомир Гаврилов и д-р Стефан Манов

I. Основни елементи на предлаганата система

- **окупняване** на настоящите многомандатни избирателни райони (МИР) до 6 регионални избирателни района (РМИР) съгласно европейските райони за планиране (с изкл. на обл. Пазарджик, която отива в Югозападен), София оформя отделен 7-ми РМИР, чужбина съставлява 8-ми РМИР
- **съхраняване** на настоящите 31 МИР в страната, в които партиите регистрират както и до сега свои кандидатски листи
- в 8-ми РМИР-чужбина се регистрират кандидатски листи подобно на МИР в страната
- броя мандати полагащ се на всеки РМИР се определя според избирателната активност в деня на избора (плаващи мандати)
- броя на мандатите спечелени от всяка партия на национално ниво и на ниво РМИР се определят по сега действащия закон за изборите
- мандатите спечелени от всяка партия на ниво РМИР, се разпределят по МИР според избирателната активност в деня на избора (плаващи мандати)

Предлаганата изборна система е компромис между належащата нужда от окупняване на изборните райони и съхраняването на настоящите МИР, в които партиите имат добре изградени работни структури. Оригиналноста на предлаганата система е във въвеждането на «плаващи мандати» във всеки РМИР. В резултат на това, по демографски и други причини (слаба изборна активност) определени МИР могат да получат по-голям или по-малък брой мандати от определените от ЦИК през 2009. При всички случаи обаче, тази «несправедливост» се компенсира с мандати в съседни МИР в рамките на съответния РМИР. В това отношение симптоматичен е *Северозападния РМИР* : области Видин (5-ти МИР), Враца (6-ти), Монтана (12-ти), Плевен (15-ти) и Ловеч (11-ти), който заслужава самостоятелен анализ.

Предлаганите промени отстраняват редица системични проблеми на действащата изборна система, описани в статията "Към ново изборно законодателство? Част втора - Изборна география" (вж. сп. Общество и право, бр. 9, 2010г.) и резюмирани в заключителните бележки по-долу.

II. Хипотези

Симулацията използва резултатите от парламентарните избори 2009. Разиграни са всичките 240 мандата по пропорционалната система Хер-Ниймайер (няма мажоритарни избирателни райони) при 4% изборен праг. Симулацията е правена преди касирането на 18358 гласа от 23 секции в Турция. Приложение 1 припомня получените на 5 юли 2009 изборни резултати по МИР и разпределението на мандатите между шестте партии преминали 4% бариера.

ВРЕМЕННИ ОБЩЕСТВЕНИ СЪВЕТИ НА БЪЛГАРИТЕ В ЧУЖБИНА

III. Райониране

Това предложение за окрупняване на сегашните МИР съгласно европейските райони за планиране е само една илюстрация на предлаганата система. Други хипотези на райониране, които да отчитат местните специфики, са също възможни (вж. приложение 2).

Северозападен РМИР : области Видин (5-ти МИР), Враца (6-ти), Монтана (12-ти), Плевен (15-ти) и Ловеч (11-ти)

Северен Централен РМИР : области Велико Търново (4-ти МИР), Габрово (7-ти), Русе (19-ти), Разград (18-ти) и Силистра (20-ти).

Североизточен РМИР : области Варна (3-ти МИР), Добрич (8-ми), Търговище (28-ми) и Шумен (30-ти)

Югоизточен РМИР : области Стара Загора (27-ми МИР), Сливен (21-ви), Ямбол (31-ви) и Бургас (2-ри)

Южен централен РМИР : области Пловдив (17-ти МИР), Смолян (22-ри), Хасково (29-ти), Кърджали (9-ти) и Пловдив-град (16-ти)

Югозападен РМИР : Софийска област (26-ти МИР), области Перник (14-ти), Кюстендил (10-ти), Благоевград (1-ви) и Пазарджик (13-ти)

РМИР София-град : 23-ти, 24-ти и 25-ти МИР София

РМИР Чужбина : МИР Европа и Африка, МИР Америка и Океания, МИР Азия (вкл. Турция)

Забележка : Област Пазарджик е прехвърлена към Югозападния район с цел математически по-балансирано разпределение на населението и респ. на депутатските мандати (виж и следващите таблици), но това не е абсолютно изискване за адекватност на предлагания модел, който успешно работи и при запазване на границите на икономическите райони за планиране, утвърдени през 2006г.

ВРЕМЕННИ ОБЩЕСТВЕНИ СЪВЕТИ НА БЪЛГАРИТЕ В ЧУЖБИНА

IV. Математическа симулация - резултати

1. Определяне на броя мандати полагащи се на всеки РМИР

а. сравнение на броя мандати изчислени на база преброяването на населението от 2001г. съгласно действащата методика на ЦИК (фиксирани мандати) или според избирателната активност само в страната (гласовете от чужбина не участват) - плаващи мандати

	1-ви РМИР Северозападен	2-ри РМИР Северен централен	3-ти РМИР Североизточен	4-ти РМИР Югоизточен	5-ти РМИР Южен централен	6-ти РМИР Югозападен	7-ми РМИР Софийски
Население	1037369	998077	1019534	1168827	1297473	1237716	1173988
Фиксирани Мандати	31	30	31	35	39	38	36
Валидни гласове	472803	504820	558318	603381	683699	632661	616984
Плаващи мандати	28	30	33	36	40	37	36

Таблица 1

Коментар : тази симулация има само за цел да провери отклоненията между двете методики. Общо се наблюдава добро съответствие. Най-съществената разлика е в 1-ви РМИР Северозападен. Авторите смятат, че тя се дължи на демографските процеси протекли след 2001-ва година (по-значително намаляване на населението в Северозападен район спрямо средното за страната), а не на по-ниска реална избирателна активност или по-голям процент недействителни гласове в 1-ви РМИР. Тази хипотеза ще бъде проверена при следващото преброяване през 2011г.

б. според избирателната активност общо в страната и в чужбина. Гласовете от чужбина "тежат" еднакво с тези от страната.

	1-ви РМИР Северозападен	2-ри РМИР Северен центр.	3-ти РМИР Североизточен	4-ти РМИР Югоизточен	5-ти РМИР Южен централен	6-ти РМИР Югозападен	7-ми РМИР Софийски	8-ми РМИР чужбина
Валидни гласове по РМИР	472803	504820	558318	603381	683699	632661	616984	153529
Плаващи мандати	27	28	32	34	39	36	35	9

Таблица 2

Коментар : При липса на точни статически данни за броя на населението живеещо извън страната, както и отсъствието на предварителни избирателни списъци, според авторите единственият начин за спазване на конституционния принцип на равна тежест на гласовете и еднаква норма на представителство, е въвеждането на плаващи мандати. Такава е например практиката в Хърватска, където броят депутати избирани с гласовете на диаспората зависи от броя на гласувалите зад граница. При дадената избирателна активност от юли 2009, 8-ми РМИР Чужбина получава 9 депутатски мандата, които, както се вижда, не оцеляват никой конкретен РМИР в страната, а са равномерно "привзети" от всички.

ВРЕМЕННИ ОБЩЕСТВЕНИ СЪВЕТИ НА БЪЛГАРИТЕ В ЧУЖБИНА

2. Изборни резултати и разпределяне на мандатите на национално ниво

Партии > 4%	Гласове	Мандати
РЗС	174582	11
ГЕРБ	1678641	103
ДПС	610521	38
АТАКА	395733	24
КБ	748147	46
СК	285662	18
Общо	3893286	240

Таблица 3

Коментар : изчислителната методика не се различава от действащата (Хеър-Ниймайер). Броят депутатски места спечелени от всяка партия се определя от резултата и на национално ниво т.е. районирането не влияе. Този етап съответства на т.нар. "първа стъпка" от действащата методика на ЦИК. Полученият резултат обаче е различен от сегашния състав на НС заради мажоритарните райони, които тук са премахнати.

3. Разпределяне на мандатите по РМИР за всяка партия

	1-ви РМИР Северозападен		2-ри РМИР Северен централен		3-ти РМИР Североизточен		4-ти РМИР Югоизточен		5-ти РМИР Южен централен		6-ти РМИР Югозападен		7-ми РМИР Софийски		8-ми РМИР чужбина	
	гласове	мандати	гласове	мандати	гласове	мандати	гласове	мандати	гласове	мандати	гласове	мандати	гласове	мандати	гласове	мандати
РЗС	19498	1	20635	1	16187	1	24692	2	25826	2	42683	3	23476	1	1585	0
ГЕРБ	183003	11	196310	12	213248	13	238802	15	267456	16	254385	16	292011	18	33426	2
ДПС	29534	2	109331	7	106900	7	59027	4	138986	8	69176	4	3641	0	93926	6
АТАКА	48825	3	52000	3	64505	4	89693	6	53484	3	50123	3	30845	2	6258	0
КБ	106818	7	76174	5	98056	6	112649	7	119867	7	118956	7	111745	7	3882	0
СК	29367	2	22091	1	24066	2	29574	2	36458	2	35080	2	99968	6	9058	1
Разпределени		<u>26</u>		<u>29</u>		<u>33</u>		<u>36</u>		<u>38</u>		<u>35</u>		<u>34</u>		9
Определени		27		28		32		34		39		36		35		9

Таблица 4

Коментар : разпределянето на мандатите спечелени от всяка партия по РМИР се извършва по методика, която не се различава от действащата (Хеър-Ниймайер). Този етап съответства на т.нар. "втора стъпка" от методиката на ЦИК. В *италик* са посочени РМИР с излишък на

ВРЕМЕННИ ОБЩЕСТВЕНИ СЪВЕТИ НА БЪЛГАРИТЕ В ЧУЖБИНА

мандати спрямо предварително разпределените, а подчертани с недостиг. Прави впечатление, че се налага преразпределяне само на 4 мандата от 240 т.е. 1,7% от всички. При действащото райониране с 31 МИР и методика, изборните резултати от юли 2009г. доведоха до преразпределяне на 16 мандата от 209 - близо 8%, водещо до редица изкривявания на пропорционалността по МИР.

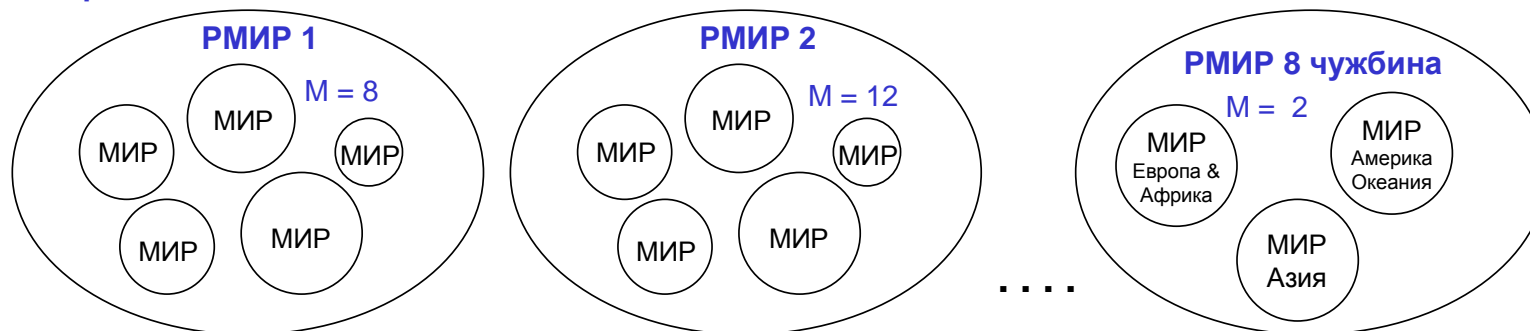
След преразпределяне на 4-ти мандата в излишък ("трета стъпка") се получава следното разпределение:

	1-ви РМИР Северозападен мандат		2-ри РМИР Северен централен мандати		3-ти РМИР Североизточен мандати		4-ти РМИР Югоизточен мандати		5-ти РМИР Южен централен мандати		6-ти РМИР Югозападен мандати		7-ми РМИР Софийски мандати		8-ми РМИР чужбина мандати	
	цена	цена	цена	цена	цена	цена	цена	цена	цена	цена	цена	цена	цена	цена	цена	
РЗС	1	19498	1	20635	1	16187	1	24692	2	12913	3	14228	2	11738	0	
ГЕРБ	11	16637	12	16359	13	16404	15	15920	16	16716	16	15899	18	16223	2	16713
ДПС	2	14767	7	15619	7	15271	3	19676	8	17373	5	13835	0		6	15654
АТАКА	3	16275	3	17333	4	16126	6	14949	3	17828	3	16708	2	15423	0	
КБ	8	13352	4	19044	6	16343	7	16093	7	17124	7	16994	7	15964	0	
СК	2	14684	1	22091	1	24066	2	14787	3	12153	2	17540	6	16661	1	9058
Разпределени	27		28		32		34		39		36		35		9	
Определени	27		28		32		34		39		36		35		9	

Таблица 5

Коментар : Минималният брой гласове необходими за 1 разпределен мандат (цена на мандата) е 9058 (СК в 8-ми РМИР). За сравнение, по действащата система с 31 МИР, на последните избори мандат беше даден срещу 2093 гласа на РЗС във Видин и срещу 3228 гласа пак на РЗС във Враца и т.н. Имайки предвид, че средната «цена» на един мандат е около 16 000 гласа, от теоретична гледна точка, резултатът получен в горната таблица може да се счита за оптимален.

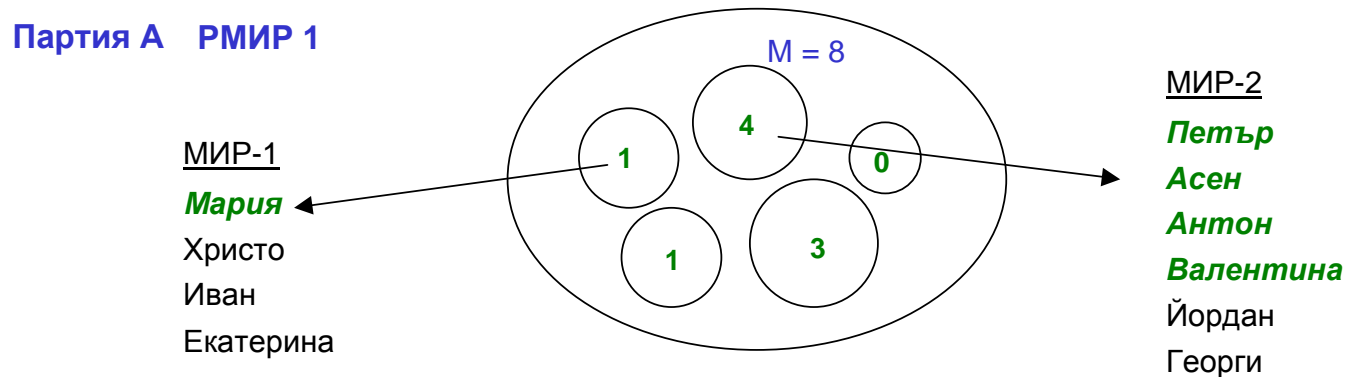
Партия А

ВРЕМЕННИ ОБЩЕСТВЕНИ СЪВЕТИ НА БЪЛГАРИТЕ В ЧУЖБИНА

4. Персонифициране на мандатите ("четвърта стъпка")

За да се отчете желанието на политическите партии за запазване на изборни листи по области (МИР), мандатите спечелени от всяка партия във всеки отделно взет РМИР се разпределят (персонифицират) в МИР по начин, който не се различава от действащата методиката на ЦИК (т. нар. "втора стъпка"). Новото в предлаганата система е, че за разлика от действащата, на ниво МИР не се определя предварителен брой депутатски мандати, които задължително да се "попълват", тъй като "мандатоносещата единица" е на ниво РМИР. Респективно, не се извършва прехвърляне на мандати от МИР в МИР с цел съвпадане на броя раздадени мандати с предварително определените. Броят на мандатите в МИР е "плаващ"!

Резултати :

	Северозападен - 27					Северен централен - 28					Североизточен - 32				Югоизточен - 34				Южен централен - 39					Югозападен - 35					Софийски - 35			Чужбина
	Видин	Враца	Монтана	Ловеч	Плевен	Габрово	В Търново	Русе	Разград	Силистра	Търговище	Шумен	Варна	Добрич	Бургас	Сливен	Ст загора	Ямбол	Кърджали	Хасково	Смолян	Пловдив гр.	Пловдив обл.	Благоевград	Кюстендил	Перник	София обл	Пазарджик	София 23	София 24	София 25	
РЗС	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	1	0	1	0	1	1	0	1	0
ГЕРБ	1	2	2	2	4	2	4	3	1	2	1	2	7	3	6	2	5	2	1	3	2	5	5	4	2	2	4	4	6	6	6	2
ДПС	0	1	0	0	1	0	1	1	3	2	2	2	2	1	2	0	1	0	4	1	1	1	1	2	0	0	1	2	0	0	0	6
АТАКА	0	1	0	1	1	1	1	1	0	0	0	1	2	1	3	1	1	1	0	1	0	1	1	1	0	0	1	1	0	1	1	0
КБ	1	2	2	1	2	1	1	1	0	1	1	1	3	1	2	1	3	1	0	2	1	2	2	1	1	1	2	2	3	2	2	0
СК	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	0	1	0	1	1	1	0	0	0	1	3	2	1	1
Общо	2	6	4	5	10	4	9	6	4	5	4	6	16	6	14	4	12	4	5	8	4	11	11	10	3	4	8	11	13	11	11	9

Таблица 6

ВРЕМЕННИ ОБЩЕСТВЕНИ СЪВЕТИ НА БЪЛГАРИТЕ В ЧУЖБИНА

За удобство, в следващата таблица са дадени същите резултати, но подредени по азбучен ред на областите, съответстващи на сегашните МИР с утвърдената от ЦИК номерация. За сравнение са указани и разпределените от ЦИК мандати по МИР на последните избори (пропорционални и мажоритарни мандати), както и на изборите през 2005. При разчитането на резултатите не трябва да се забравя, че по сегашната методика 32-ри МИР чужбина не излъчва депутати.

МИР N°	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32		
	Благоевград	Бургас	Варна	В Търново	Видин	Враца	Габрово	Добрич	Кърджали	Кюстендил	Ловеч	Монтана	Пазарджик	Перник	Плевен	Пловдив	Пловдив гр.	Пловдив обл.	Разград	Русе	Силистра	Сливен	Смолян	София 23	София 24	София 25	София обл.	Ст-загора	Търговище	Хасково	Шумен	Ямбол	Чужбина	
РЗС	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	
ГЕРБ	4	6	7	4	1	2	2	3	1	2	2	2	4	2	4	5	5	1	3	2	2	2	6	6	6	4	5	1	3	2	2	2	2	
ДПС	2	2	2	1	0	1	0	1	4	0	0	0	2	0	1	1	1	3	1	2	0	1	0	0	0	1	1	2	1	2	0	6	0	
АТАКА	1	3	2	1	0	1	1	1	0	0	1	0	1	0	1	1	1	0	1	0	1	0	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	0
КБ	1	2	3	1	1	2	1	1	0	1	1	2	2	1	2	2	2	0	1	1	1	1	3	2	2	2	3	1	2	1	1	1	0	0
СК	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	3	2	1	0	1	0	1	0	0	1	0
Общо	10	14	16	9	2	6	4	6	5	3	5	4	11	4	10	11	11	4	6	5	4	4	4	13	11	11	8	12	4	8	6	4	9	
ЦИК 2009	10	12	13	9	4	7	5	7	5	5	5	6	9	5	10	10	11	5	8	5	7	5	12	11	11	8	11	5	8	6	5	-	-	
ЦИК 2005	10	13	14	9	4	7	4	7	5	5	5	6	9	5	10	10	11	5	8	4	7	4	13	11	12	8	11	4	8	6	5	-	-	

Таблица 7

Коментар : В 25 от 31 МИР броят на получените по предлаганата методика мандати е равен на или не се различава с повече от 1 мандат от тези определени от ЦИК и то при положение, че 9 мандата са разпределени за кандидатските листи извън страната. Това е отличен резултат.

В два МИР-а, Видин и Кюстендил са раздадени под 4 мандата, а Сливен и Русе се оказват респ. с три и два мандата по-малко от определените от ЦИК. За сметка на това, Варна и Пазарджик отбелязват нарастване с по два мандата.

Ако законодателят прецени, би могло да се предвиди минимален брой депутатски мандата в МИР, с цел гарантиране на представителността и политическия плурализъм. Трябва да се има предвид обаче, че ако този брой е повече от 3, то това неизбежно ще е за сметка на избирателите от други райони (а и ще води до съответни изкривявания на пропорционалността). Обезлюдяването на някои райони на страната е, уви, реалност.

От друга страна, инструментът на плаващия мандат е един чудесен начин за повишаване на избирателната активност - благородното съревнование между избирателните райони стимулира избирателя да гласува.

ВРЕМЕННИ ОБЩЕСТВЕНИ СЪВЕТИ НА БЪЛГАРИТЕ В ЧУЖБИНА

V. Заключителни бележки.

На парламентарните избори през 2009 средната “цена” на един мандат е около 16 000 гласа. Оптималният и в известен смисъл неподобряем «минимален брой» гласове за един мандат при осем РМИР е около 8000 (половината на 16 000) и той действително се постига и даже е подобрен (9058 гласа за мандата на СК в РМИР чужбина).

През юли 2009, минималният брой гласове на ниво МИР, с който е спечелен мандат, е, както вече отбелязахме, 2093 гласа на РЗС във Видин. При предлаганата изборна система този минимален брой гласове се вдига на 5131 (СК в МИР 29 Хасково). Числото 5131, което е между 2093 и 9058 може да служи за количественото измерение на направения компромис, както и на постигнатото подобряване на параметрите на изборната система.

Да се върнем към някои от изборните парадокси от парламентарните избори през 2009. В МИР 22 - Смолян например, 3 партии са спечелили мандати по “пропорционалната система”, както следва

партии	ГЕРБ	ДПС	КБ
гласове	24658	16559	16782
мандати	1	2	1

Партията с най-малко гласове, печели най-много мандати! Нашата математическа симулация определя следния брой (таблица 7)

партии	ГЕРБ	ДПС	КБ
гласове	24658	16559	16782
мандати	2	1	1

Справедливостта е възстановена.

Не по-малко интересен е случаят с МИР-6 Враца. Резултатът не се нуждае от коментар.

Резултати 2009

партии	РЗС	ГЕРБ	ДПС	АТАКА	КБ	СК
гласове	3228	38422	7104	9451	24978	4590
мандати	1	2	0	1	1	1

Симулация по системата 8/32

партии	РЗС	ГЕРБ	ДПС	АТАКА	КБ	СК
гласове	3228	38422	7104	9451	24978	4590
мандати	0	2	1	1	2	0

Читателят и сам ще намери други подобни примери.

Две са предпоставките за успешна реформа на изборната система. Първата е окрупняване на Избирателните Райони в съответствие с изборната бариера и общия броя на мандатите по формулата $240 \times 0.04 = 9,6$. Втората предпоставка е премахването на системичното изкривяване на резултатите, свързано с преливането на мандатите спечелени в чужбина. Именно това обстоятелство, и дори без връзка с морални или конституционни съображения, налага създаването на РМИР-чужбина

Настоящият проект за изборна система не се различава радикално от съществуващия, а представлява по-скоро негова еволюция. Затова и реалното му въвеждане в практиката едва ли ще бъде трудно. Сравнителната оценка на различните проекти за избирателна система следва да се прави конкретно, във всеки отделен МИР. Разчитаме за това на заинтересованите народни представители.

ВРЕМЕННИ ОБЩЕСТВЕНИ СЪВЕТИ НА БЪЛГАРИТЕ В ЧУЖБИНА

Приложение Възможно округняване в 10 РМИР

		Наст. брой депутати			Наст. брой депутати			Наст. брой депутати
Дунавско-Старопланински МИР N°		26	Централно-Дунавски МИР N°		27	Добруджански МИР N°		26
5	Видин	4	15	Плевен	10	18	Разград	5
12	Монтана	6	4	Велико_Търново	9	28	Търговище	4
6	Враца	7	19	Русе	8	30	Шумен	6
11	Ловеч	5				8	Добрич	7
7	Габрово	4				20	Силистра	4
Родопски МИР N°		26	Тракийски МИР N°		23	Морски МИР N°		27
29	Хасково	8	21	Сливен	7	3	Варна	14
9	Кърджали	5	31	Ямбол	5	2	Бургас	13
22	Смолян	4	27	Стара_Загора	11			
13	Пазарджик	9						
Пловдивски МИР N°		21	Шопско-Македонски МИР N°		28	Софийски МИР N°		36
16	Пловдив_град	10	1	Благоевград	10	23	София_1	13
17	Пловдив_окръг	11	10	Кюстендил	5	24	София_2	11
			14	Перник	5	25	София_3	12
			26	София_окръг	8			

+ РМИР Чужбина